

“Uluslararası Bir Finansal Merkez Olarak Türkiye ve İstanbul”

Ersin Özince
Yönetim Kurulu Başkanı
Türkiye Bankalar Birliği
Aralık 2007

Sayın katılımcılar, medyamızın değerli temsilcileri, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Beşincisi düzenlenen "Uluslararası Finans Zirvesi" toplantısının açılış konuşmasını yapmak üzere davetlerinden dolayı Active Academy yöneticilerine teşekkür ederim.

Değerli Konuklar,

Son çeyrek yüzyılda, dünyada yaratılan gelir üç katından, dış ticaret hacmi ise beş katından daha fazla büyümüştür. Dış ticaret hacminin gelire oranı 14 puan artarak yüzde 44'e ulaşmıştır. Neredeyse yaratılan gelirin yarısı kadar ticaret yapılmaktadır. Uluslararası ticaretin ve ekonomik ilişkilerin büyümesini olumlu yönde etkileyen başlıca neden ülkelerin ticaretin artmasından yararlandıklarını açıkça görmeleridir. Uluslararası siyasi alandaki yumuşama, teknolojik devrimin de katkısıyla haberleşme ve ulaşım alanındaki gelişmeler, piyasa mekanizmasını tercih eden ekonomi politikası yaklaşımı, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik işbirliğine katılma istekleri, sermaye hareketlerinin serbestçe dolaşımına yönelik uygulamalar da bu gelişmeyi olumlu yönde desteklemiştir. Bu süreçte, finansal piyasalar hızla büyümüş, dijital teknoloji ile tam anlamıyla entegre olmuş, küresel anlamda bir piyasa oluşmuştur.

Coğrafi sınırlar nostaljik bir biçimde haritalarda kalmış, ekonomik sınırlar ise neredeyse kaybolmuştur. Buna karşılık, ölçek ekonomisi yaratmak suretiyle artan rekabet karşısında güçbirliği oluşturmak amacıyla bölgesel anlamda özel kutuplaşmalar oluşmaya başlamıştır. Uluslararası ekonomik ilişkilerin düzenlenmesinde uluslararası kurallar ve kurumlar önem kazanmıştır. Ekonomik ve finansal konulara evrensel bir yaklaşımla bakılmaya başlanmıştır. Yeni ekonomik yapıda gerçekleşen diğer önemli bir gelişme arz yapısının değişmesi olmuştur. Ülkeler sadece kendi piyasaları için değil, diğer ülkelerin taleplerini karşılamak için mal ve hizmet üretmeye başlamışlardır. Kurumlar üretim ve hizmetlerini global hale getirmektedir. Büyüme ve gelişme potansiyeli olan bölgesel merkezler yoluyla uluslararası ortaklıklar kurup yeni müttefikler sağlama gayreti içindedirler.

Uluslararası ekonomik işbirliğinde, Türkiye hem bölgesel anlamda hem de küresel anlamda güvenilir ve güçlü bir ortaktır. Türkiye Anayasal bir hukuk devletidir ve sağlam bir demokrasiye sahiptir. Son 30 yıldır liberal politikalar izlemektedir, serbest piyasa mekanizmasının geliştirilmesine, rekabete dayanıklı kurumların yaratılmasına çaba sarf etmektedir. Dış ticaret ve sermaye hareketleri serbesttir.

Türkiye'nin ekonomik yapısı, ekonomi politikası, piyasaları, üretim gücü, üretim birimlerinin özellikleri, dünya uygulamalarına yaklaşımı, altyapısı, sosyal ve ekonomik hayatı düzenleyen kuralları ve kurumlarıyla pek çok açıdan, ekonomik özellikleriyle benzer grupta yer alan diğer ülkelerden çok daha olumlu özelliklere sahiptir. Türkiye finansal sektörde tecrübeye ve büyüme potansiyeline sahiptir. Enerji

kaynaklarına çok yakındır ve bu kaynakların batıya dağıtım kanalının en ekonomik yolu üzerindedir. Rusya, Kafkas ülkeleri, Türki Cumhuriyetleri ve Orta Doğu ülkeleri ile yakın ilişkileri vardır. Aynı zamanda Avrupa Birliği'nin (AB) önemli bir ticari ortağıdır ve AB'ye tam üyelik sürecindedir. Türkiye bölgesel olarak yüksek bir büyüme potansiyeli olan Balkanların en önemli üyesidir. İstanbul merkezli 3-4 saatlik uçuşta dünya nüfusunun yüzde 40'ına, gelirin yüzde 50'sine sahip coğrafyanın tam merkezindedir. Uzak doğu ile batı çalışma saatleri arasındaki avantajlı diliminde bulunmasından dolayı, uzak doğu mali piyasalarının yerel saatleri ile saat 16'dan sonra işlem yapabilecek batıdaki tek açık piyasa İstanbul'dur.

Ülkemizin bu özellikleri son on yılda daha iyi anlaşılmaya ve görülmeye başlandı. Makroekonomik dengesizliklerin giderilmesine yönelik uygulamalar, özel sektör öncülüğünde büyümenin hızlanması ve istikrar kazanması, kamu kesimi açığının azaltılması, enflasyonun düşmesi, dış ticaret hacminin artması, dinamik ve ehil işgücü yapısı ve kendine yeterli iç pazarı ile yabancı yatırımcıların ilgisi Türkiye'ye yönelmiştir. Bu dönemde hem finansal sektöre özel bir ilgi olmuştur hem de finansal sektör daha özel bir konuma gelmiştir.

Bu düşüncelerimizi, Türkiye Bankalar Birliği Yönetim Kurulu olarak 2006 yılı Temmuz ayında yaptığımız ziyarette Sayın Başbakana sunduk. Sayın Başbakan olumlu ve sıcak bir yaklaşım gösterdi. İstanbul'un sadece ülkemiz için değil, bölgemiz için de çok önemli ekonomik, sosyal ve kültürel bir merkez olduğunu, zaten fiilen bir finansal merkez gibi kabul edildiğini söyledi ve bu durumun formal bir yapıya ve uygulamaya dönüştürülmesi hususunda Birliğimizin aktif bir görev üstlenmesini talep etti.

Yönetim Kurulumuzda yapılabilecekleri değerlendirdik. Türkiye'nin ve İstanbul'un uluslararası nitelikte bölgesel bir finansal merkez olması projesinin uygulamaya dönüştürülmesine katkıda bulunmak için bir fizibilite raporunun hazırlanmasına karar verdik. Rapor ile ülkemizin ve İstanbul'un uluslararası nitelikte bir finansal merkez haline getirilmesi potansiyelinin araştırılması, değerlendirilmesi, uygulamaya yönelik yol haritasının çıkarılması, ilgili kurumların katkılarının tanımlanması, projenin ekonomik faydasının ve maliyetinin belirlenmesi amaçlandı. Bu çalışma için uluslararası danışmanlık ve denetim şirketlerinin tecrübelerinden yararlanılmak üzere Türkiye'de faaliyet gösteren kuruluşlarından teklifler alındı. Çalışmanın Deloitte&Touche firmasına hazırlanmasına karar verildi.

İstanbul'un uluslararası bir finans merkezi olması projesinin temel stratejisi; İstanbul'da kurulacak olan bu merkezin dikkat çekici ve ayırt edici özelliklere sahip olmasıdır. İstanbul finans merkezi, finansal sektör ile bu sektöre hizmet eden destek fonksiyonları açısından dünyadaki en iyi örneklerden birini teşkil edecektir. Merkez, hukuki, mali, düzenleyici ve teknolojik altyapıya sahip olacak ve orta vadede Türkiye ekonomisine tamamen entegre olacaktır.

Raporun sağlıklı olarak hazırlanabilmesi ve uygulanabilmesinde, ilgili tüm kurumların tecrübesinden yararlanılması, katkısının ve desteğinin sağlanmasının son derece önemli olduğuna inandığımız için, çalışma sürecinde ilgili kurumlar ile görüşülerek katkıları talep edilmiştir. Yürütülen çalışmalar sırasında Maliye Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, TC Merkez Bankası, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurumu, Devlet Planlama

Teşkilatı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Uluslararası Finans Kurumu (IFC) gibi kuruluşların, yerli ve uluslararası bankaların üst düzey yöneticilerinin görüşleri alınmıştır. Yanıtı aranan temel soru “Türkiye’de dünya standartlarında, değer yaratan bir finans merkezi kurulması mümkün müdür?” olmuştur.

Raporda böyle bir merkezi oluşturmanın mümkün olacağına ve yaratılabilecek potansiyel değer nelerden kaynaklanacağına detaylı olarak yer verilmiştir. Finansal merkezler bazı temel alanlarda rekabet etmektedirler. Bunlar değerlendirildiğinde İstanbul’un rakiplerine göre önemli avantajlara sahip olduğu görülmektedir. Bu avantajlar arasında, nitelikli işgücü havuzu ve gelişen yerel/bölgesel ekonomik büyüme konularında İstanbul’un dikkat çekici bir potansiyele sahip olması ilk sıralarda gelmektedir. Buna ek olarak, İstanbul düşük iş yapma maliyeti ve çekici yaşam tarzı ile de dikkat çekmektedir.

Raporda İstanbul finans merkezinin başarılı olabilmesi için öncelikli olarak geliştirme yapılması gereken alanlara da değinilmiştir. Bunlar, yasal ortamda ve mali ortamda iyileştirmelerin sağlanmasının yanı sıra piyasaya yönelik daha iyi eğitim almış nitelikli iş gücünün arttırılmasına, genç ve çalışkan nüfusun başarılı orta/arka ofis çalışanlarına dönüşmesini sağlayacak daha iyi yöntemlerin ortaya konmasına, iş yapma kolaylığının arttırılmasına ve son olarak, İstanbul finans merkezine ulaşımı kolaylaştıracak ve yüksek kaliteli, makul fiyatlı gayrimenkullerin sayısını arttıracak altyapı geliştirme çalışmalarına ihtiyaç bulunmaktadır.

Türkiye zengin kaynaklara, bölgesel ve yerel potansiyele, nitelikli işgücüne sahip bir ülkedir. Ancak böyle bir proje için güçlü bir liderlik ve politik kararlılığın yanı sıra, önemli ölçüde kaynağın da bu konu için ayrılması ve yatırımların getirilerinin elde edilebilmesi için sabırlı bir tutum sergilenmesi gerekecektir. Raporda, İstanbul Finans Merkezi’nin oluşturulması için gereken programın ölçeğinin 5 yıllık süre sonunda 2 Milyar avro civarında olacağı belirtilmektedir. Böyle bir proje İstanbul’u, dünyanın önde gelen finans merkezlerinden birisi yapmanın yanı sıra, 150.000 nitelikli işgücü yaratılmasına ve GSMH’ya yüzde 4 oranında bir katkı yapılmasına olanak sağlayacaktır. Finansal hizmetler sektörünün GSMH’ya katkısının ise 2025 yılından itibaren GSMH içindeki payını yüzde 8’e yükseltecek şekilde, yıllık 20 milyar ABD doları düzeyinde olacağı öngörülmektedir.

Kısa bir süre önce tamamlanan ve Hükümetimize sunulan raporun sonuçları göstermektedir ki İstanbul bölgesinde ciddi bir adaydır ve finans merkezi olmasının yaratacağı potansiyelin sadece Türkiye için değil, bölge için de çok önemli fırsatlar sunacağı aşikardır. Beşincisi yapılan Finas Zirvesi toplantısında bu konunun ele alınması son derece isabetli olmuştur. Değerli konuşmacıların, konuyu çok yönlü olarak tartışacaklarına ve değerlendirmelerin İstanbul’un finans merkezi olması yönündeki çabalara önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum. Yararlı bir toplantı olmasını dilerim ve hepinize teşekkür ederim.